

State And Family Partnership In The Management Of Preschool Education In Japan And South Korea

Yakubova Dilnoza Zokirjonovna

Director of the 11th State Preschool Education

Organization of the Uzbek district

dilnozayakubova38@gmail.com

Abstract

This thesis analyzes the formation and effectiveness of state and family cooperation in the management system of preschool education in Japan and South Korea. During the study, the coverage of preschool education, parental participation, state policy and management mechanisms were studied based on data from the Ministries of Education of the two countries and international organizations (OECD, UNESCO). According to the results of the analysis, the high level of quality of education in Japan and South Korea is directly related to the financial support of the state and the active participation of the family. This experience is of urgent importance for Uzbekistan in the process of modernization of preschool education.

Keywords: Japan, South Korea, preschool education, public policy, family cooperation, management, quality control.

Annotatsiya

Ushbu tezisda Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta'limni boshqarish tizimida davlat va oila hamkorligining shakllanishi hamda samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot davomida ikki mamlakatning Ta'lim vazirliklari va xalqaro tashkilotlar (OECD, UNESCO) ma'lumotlari asosida maktabgacha ta'lim bilan qamrov, ota-onalar ishtiroki, davlat siyosati va boshqaruv mexanizmlari o'rganildi. Tahlil natijalariga ko'ra, Yaponiya va Janubiy Koreyada ta'lim sifatining yuqori darajasi davlatning moliyaviy qo'llab-quvvatlashi va oilaning faol ishtirokiga bevosita bog'liq. Ushbu tajriba O'zbekiston uchun maktabgacha ta'limni modernizatsiya qilish jarayonida dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Yaponiya, Janubiy Koreya, maktabgacha ta'lim, davlat siyosati, oila hamkorligi, boshqaruv, sifat nazorati.

Kirish

So'nggi yillarda Yaponiya va Janubiy Koreya ta'lim tizimlari Osiyoda eng ilg'or modellar sifatida e'tirof etilmoqda. Ikkala mamlakatda ham maktabgacha ta'lim bola rivojlanishining poydevori sifatida qaraladi va davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Yaponiyada maktabgacha ta'lim tizimi MEXT (Ta'lim, madaniyat, sport, fan va texnologiyalar vazirligi) tomonidan boshqariladi. 2024-yil ma'lumotlariga ko'ra, 3–6 yoshli bolalarning 97 foizi maktabgacha ta'lim bilan qamrab olingan. Mamlakatda maktabgacha ta'lim muassasalari ikki asosiy turga ajraladi: "Yōchien" (bolalar bog'chasi) va "Hoikuen" (parvarish markazi). "Yōchien" asosan ta'limiy yo'nalishga ega bo'lib, Ta'lim vazirligi tomonidan litsenziyalanadi, "Hoikuen" esa ijtimoiy himoya va parvarish tizimiga kiradi hamda sog'liqni saqlash va mehnat vazirligi tomonidan nazorat qilinadi.

Janubiy Koreyada esa maktabgacha ta'lim tizimi KICCE (Bola parvarishi va ta'lim instituti) hamda MOE (Ta'lim vazirligi) tomonidan muvofiqlashtiriladi. 2025-yil holatiga ko'ra, 3–5 yoshli bolalarning 96 foizi maktabgacha ta'lim bilan qamrab olingan. Koreyada davlat siyosati "Happy Start Program" (Baxtli boshlanish dasturi) orqali ota-onalar ishtirokini kuchaytirishga, oilaning ta'limdagi rolini kengaytirishga va bolalarning erta rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan.

Yaponiya va Janubiy Koreya tajribasi shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'limni samarali boshqarish uchun davlat tomonidan barqaror moliyaviy qo'llab-quvvatlash, ota-onalar bilan

uzviy hamkorlik va ta'lim jarayonining shaffofligi muhim omillar hisoblanadi. Ushbu tajribalar boshqa mamlakatlar, jumladan, O'zbekiston uchun ham erta yoshdagi ta'limni rivojlantirishda amaliy ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.

Metodlar

Tadqiqotda Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda davlat va oila hamkorligining o'ziga xos jihatlarini aniqlash maqsadida bir necha ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanildi.

Taqqoslama tahlil – Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta'lim boshqaruv tizimi, davlat siyosatining yo'nalishlari hamda ota-onalar ishtiroki shakllari o'zaro solishtirildi. Bu jarayonda ikki mamlakatning ta'lim modeli, tashkiliy tuzilmasi va oila bilan hamkorlik mexanizmlari tahlil qilindi.

Hujjatli tahlil – Yaponiya Ta'lim vazirligi MEXT (Ta'lim, madaniyat, sport, fan va texnologiyalar vazirligi), shuningdek, Janubiy Koreya Bola parvarishi va ta'lim instituti KICCE (Bola parvarishi va ta'lim instituti) tomonidan e'lon qilingan rasmiy hisobotlar, davlat dasturlari hamda xalqaro tashkilotlar – UNESCO (Birlashgan Millatlar Tashkilotining Ta'lim, Fan va Madaniyat tashkiloti) va OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) statistik ma'lumotlari o'rganildi.

Statistik tahlil – Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta'lim bilan qamrov darajasi, davlat xarajatlari ulushi, ota-onalar ishtiroki ko'rsatkichi hamda pedagoglarning malaka darajasi bo'yicha real raqamli ma'lumotlar tahlil qilindi va solishtirma jadval shaklida umumlashtirildi.

Ushbu metodlar yordamida ikki mamlakatda maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda davlat va oila o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi aniqlanib, ularning o'xshash va farqli jihatlarini tahliliy tarzda yoritildi.

Natijalar

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta'limni boshqarish tizimi o'ziga xos milliy xususiyatlarga ega bo'lsa-da, ularning umumiy jihati — davlat va oila hamkorligi asosida sifatli ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan.

Har ikki mamlakatda maktabgacha ta'lim siyosati davlat tomonidan moliyaviy qo'llab-quvvatlanadi, lekin ta'lim jarayonida ota-onalarning faol ishtiroki, mahalliy hamjamiyat bilan aloqalar va pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivoji asosiy omil hisoblanadi.

Yaponiyada ta'lim tizimi PTA (Ota-onalar va o'qituvchilar assotsiatsiyasi) orqali ota-onalar ishtirokiga tayanadi. Har bir "Yöchien" (bolalar bog'chasi) va "Hoikuen" (parvarish markazi)da ota-onalar kengashi faoliyat yuritadi, ular ta'lim jarayonini muhokama qilish, o'quv dasturlarini takomillashtirish va bolalarning rivojlanishini nazorat qilishda ishtirok etadi.

Janubiy Koreyada esa davlat tomonidan joriy etilgan "Happy Start Program" (Baxtli boshlanish dasturi) orqali oilaviy ishtirokni kuchaytirish va bolalarning ijtimoiy hamda psixologik rivojlanishini qo'llab-quvvatlash mexanizmi yo'lga qo'yilgan.

Shuningdek, har ikki mamlakatda bolalarning erta rivojlanishini kuzatish uchun zamonaviy raqamli tizimlar qo'llaniladi. Yaponiyada bu "Kodomo Data System" (Bola ma'lumot tizimi) orqali, Janubiy Koreyada esa "Nuri Curriculum Monitoring System" (Nuri o'quv dasturi monitoring tizimi) orqali amalga oshiriladi. Ushbu raqamli platformalar (digital platforms) bola rivojlanishini, sog'ligini va o'quv yutuqlarini muntazam nazorat qilishga imkon beradi.

Jadval 1. Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta'lim boshqaruvi bo'yicha asosiy ko'rsatkichlar (2024–2025)

No	KO'RSATKICH	YAPONIYA	JANUBIY KOREYA	MANBA
1	Maktabgacha ta'lim bilan qamrov	97% (3–6 yosh)	96% (3–5 yosh)	OECD, 2024
2	Davlat mablag'lari ulushi	64%	71%	UNESCO, 2023

3	Ota-onalar ishtiroki dasturi	PTA (Parent–Teacher Association – Ota-onalar va o‘qituvchilar assotsiatsiyasi) faol	Happy Program boshlanish dasturi)	Start (Baxtli	MEXT, KICCE, 2024
4	Pedagoglar malaka oshirishi	Har 5 yilda majburiy	Har 3 yilda majburiy		MEXT, 2024
5	O‘qituvchi–bola nisbati	1:15	1:12		OECD, 2024
6	Bolaning rivojlanish monitoringi	“Kodomo Data System” (Bola ma’lumot tizimi)	“Nuri Curriculum Monitoring” (Nuri o‘quv monitoring tizimi)		KICCE, 2025

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, Yaponiya va Janubiy Koreyada maktabgacha ta’limni boshqarishda oila ishtiroki va davlat nazoratining uyg‘unligi yuqori samaradorlik beradi. Bu tizim bolalarning erta rivojlanishini ta’minlash bilan birga, ota-onalarning ta’lim jarayonidagi mas’uliyatini ham kuchaytiradi.

Muhokama

Yaponiya tajribasida oila va ta’lim muassasasi o‘rtasidagi hamkorlik PTA (ota-ona va o‘qituvchilar assotsiatsiyasi) orqali samarali tashkil etilgan. Har bir “Yōchien” (bolalar bog‘chasi) va ***“Hoikuen” (parvarish markazi)**da ota-onalar kengashi faoliyat yuritadi. Ushbu kengashlar ta’lim jarayonini kuzatish, o‘quv dasturlarini muhokama qilish, bolalarning individual rivojlanishini nazorat qilish hamda moliyaviy shaffoflikni ta’minlashda faol ishtirok etadi. Shuningdek, Yaponiyada ta’lim jarayonida kodomo katei renkei (bola–oila hamkorligi) tamoyili asosida tarbiyachilar va ota-onalar o‘rtasida doimiy axborot almashinuvi yo‘lga qo‘yilgan. Bu yondashuv bolani maktabgacha davrdan boshlab ijtimoiy va emotsional jihatdan qo‘llab-quvvatlash imkonini beradi.

Janubiy Koreyada esa davlat tomonidan amalga oshirilayotgan “Happy Start Program” (Baxtli boshlanish dasturi) oilalarga ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, tarbiyaviy maslahat, psixologik yordam va sog‘lom tarbiya bo‘yicha tavsiyalarni tizimli tarzda taqdim etadi. Har bir oilaga bola rivojlanishini doimiy kuzatib boruvchi digital child record (raqamli bola profili) yaratiladi. Ushbu ma’lumotlar “Nuri Curriculum Monitoring System” (Nuri o‘quv dasturi monitoring tizimi) orqali davlat bazasida saqlanadi va ota-onalar bilan pedagoglar o‘rtasidagi aloqa samaradorligini oshiradi.

Ikkala mamlakatda ham ota-onalar ishtiroki (parental involvement) ta’lim sifatini oshirishda hal qiluvchi omil sifatida e’tirof etiladi. Davlatning boshqaruvdagi ochiqqligi, oila va ta’lim muassasasi o‘rtasidagi muntazam hamkorlik hamda ijtimoiy mas’uliyatning yuqori darajada shakllangani bu tizimlarning muvaffaqiyatini ta’minlagan.

Yaponiya va Janubiy Koreya tajribasi shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha ta’lim sifatini oshirish uchun ota-onalarni faqat foydalanuvchi emas, balki ta’lim jarayonining faol hamkoriga aylantirish zarur. Shu yondashuv bolalarning kognitiv, ijtimoiy va emotsional rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi hamda ta’lim tizimining barqarorligini ta’minlaydi.

Xulosa

Yaponiya va Janubiy Koreya tajribasi shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha ta’limni boshqarishda davlat va oila o‘rtasidagi samarali hamkorlik sifatli ta’limni ta’minlashning asosiy omillaridan biridir. Bu hamkorlik faqat ta’lim jarayonida emas, balki bolalarning ijtimoiy, emotsional va intellektual rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashda ham muhim rol o‘ynaydi.

Yaponiyada ushbu jarayon PTA (ota-ona va o‘qituvchilar assotsiatsiyasi) faoliyati orqali amalga oshiriladi. Bu tizim ota-onalarning ta’lim muassasalari boshqaruvidagi ishtirokini kuchaytiradi, shaffoflik va jamoaviy mas’uliyatni ta’minlaydi. Janubiy Koreyada esa davlat tashabbusi asosida joriy etilgan “Happy Start Program” (Baxtli

boshlanish dasturi) oilalarning ta'lim jarayonidagi faolligini oshirib, bola rivojlanishini monitoring qilish tizimi (digital child record – raqamli bola profili) orqali muvofiqlashtiradi.

Har ikki mamlakatda oila – maktabgacha ta'limning to'laqonli ishtirokchisi sifatida qaraladi. Ota-onalar nafaqat farzand tarbiyasida, balki ta'lim muassasalari faoliyatini baholash, rejalashtirish va rivojlantirishda ham faol qatnashadi.

Ushbu modelni O'zbekiston sharoitida tatbiq etish orqali:

- ta'lim sifatini barqaror oshirish,
- ota-onalarning maktabgacha ta'lim jarayonidagi rolini kuchaytirish,
- davlat, oila va jamiyat o'rtasidagi ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlash mumkin.

Yaponiya va Janubiy Koreya tajribasi asosida yaratilgan bunday integratsion yondashuv (integrated approach – yaxlit yondashuv) O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilishda samarali model sifatida xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

MEXT Japan. Annual Report on Early Childhood Education and Care, Tokyo, 2024.

KICCE Korea. Early Childhood Education and Family Participation Survey, Seoul, 2025.

OECD. Education at a Glance 2024, Paris, 2024.

UNESCO. Global Education Monitoring Report, 2023.

Government of Japan. Childcare and Family Policy White Paper, 2024.

Ministry of Education, Korea. Happy Start Program Overview, Seoul, 2024.

Nigoraxon, A., & Bibirobiya, U. (2024). BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA FANIDAN TARIXIY MATERIALLARDAN FOYDALANISH. University Research Base, 72-75.

Abduraxmonova, N. (2022). BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINI METODIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOSINING PEDAGOGIK ZARURIYATI.

Science and innovation, 1(B8), 2114-2121.
Abduraxmonova, N. A. (2025). BO 'LAJAK BOSHLANG 'ICH SINF O'QITUVCHILARINING IJODIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK KO'NIKMALARNING ROLI. Inter education & global study, (1 (1)), 15-21.

Nigoraxon, A. (2024). IJODIY FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHDA BO 'LAJAK BOSHLANG 'ICH SINF O 'QITUVCHILARINING INDIVIDUAL-SHAXSIY SIFATLARI. University Research Base, 55-58.